

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Felületen: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Postán: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: Kiadó laptulajdonos:
 Rudnyánszky Gyula. László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

Még ha . . . !

— augusztus 19.

(G.) Ha nem volna oly hetárai meztelenséggel leírva, úgy furának lehetne nevezni azt a hamisságot, azt a valóságos bujósdiát, melyet hazánkban ma a bukott uralom törhetetlen bajnokai törvénytörő magyarázatban tanúsítanak.

De így igazán mélyen elkeserítő, ha látjuk, hogy egy törvényeikk, egy-egy jogítétel hogyan lesz csűrve-csavarva, míg a nyaka ki van tekerve, míg eredeti értelméből ki van vetkőztetve úgy, hogy érv, fegyver gyanánt szolgál épen az ellenkező vélemény támogatására. Mélyen elszomorító, láthatni, hogy az alkotmánytudomány csodarabbijai mint magyarázzák, magyarázgatják a mi évezredes kincsünk tételeit, míg kistul, hogy tulajdonképen sohasem volt alkotmányunk, hogy minden jogunkat csak Wien különös gráciájából élveztük! Felháborító a közgazdaság kontárait nézni, mint főzik, kotyvasztják boszorkánykonyhájukban a csodaszert, melylyel a mi éhező népünkön segíteni lehetne és a sok lombik és szűrő főztéből összekeverik az orvosságot, melynek neve „közös vámterület.” Mert tudd meg, jámbor magyarom, hogy eskis a közös vámterület ment meg a végségtől! Hiszen láthatod, hogy a legutóbbi negyven esztendő kö-

zössége mellett mennyire felvirágzott honod. Arra a mi nemzetgazdasági aranycsinálóink persze nem gondolnak, hogy az életerős, egészséges plánta fejlődését bizonyos ideig ugyan vissza lehet fojtani, de ha körülnyelgi az éltető nap rügyfakasztó melege, úgy feltörnek bimbói, virágai pompáznak, illatoznak és végre gyümölcsöt hoz. Európában régen felkelt a gazdasági fejlődés meleg napja. Nemzeteinek közgazdasága e nap tűző sugarai alatt terebélyes fává nőtte ki magát, míg a mi plántánk még hosszú időn át, szomszédunk jóvoltából dohos pincében penészesedett. Végre közel negyven esztendő előtt egy kis levegő, egy kis nap jutott nekünk is és természetes, hogy az oly soká visszafojtott életnedvek kettőzött erővel kezdtek keríteni, az oly soká zárva tartott bimbók kétszeres erővel fakadtak ki, mert hiszen ez a természet rendje. Csak egy baja van a mi drága csemeténknek: nagyon nagyra nőtt már előbb a szomszédnak a fája és ez elveszi tőlünk a napot és levegőt. De mit értenek az élő természethez a sárgult faliánsok mögött gubbasztó aranycsinálók!

De milyen véleményt alkosson magának a nemzet ama nagy része, a zöme, mely jogi készséggel nem bír, midőn az egyik oldalon, az udvari bandától hallja: „a vezényleti nyelv meghatározása felségjog; a legsürgö-

sebb teendő az általános titkos szavazás behozatala; a közös vámterület nevánts virág, melynek bolygatása szerencsétlenséget hoz az országra;” és így tovább kellemetesen. Az egyesült ellenzék pedig ragaszkodik hozzá, hogy a magyar vezényleti nyelvhez jogunk van, annak keresztülvitele nemzeti szempontból a legsürgösebb teendő, a többi kérdéstről annak elintézése előtt nem tárgyalunk.

Hát, még ha úgy is volna, hogy alkotmányunk, törvényeink szerint a vezényleti nyelv meghatározása felségjog, amint, hogy nincsen úgy, feltétlenül le kellene akkor már mondanunk a magyar vezényleti nyelvről? Hol maradna akkor, épen a nemzetek életében oly nagy szerepet játszó fejlődés elve? Egy ország alkotmánya, törvényei csak addig megmásíthatatlanok, amíg a nemzetet meg nem akadályozzák a természetes fejlődésében. Egy merev, örök időkre változhatatlan törvénytömeg olyan volna, mint az előkelő kínai nő vörösrézipője, melyben a lába elkorcsosul. Ilyen javíthatlan törvényvasgyűrűben elcsenevészedne a nemzet éllete, mint a hű nő nagyon szoros vállfűzőjében a máj. Még ha minden törvényünk tagadná is a nemzeti vezényleti nyelvhez való jogunkat, még akkor sem volna szabad róla lemondanunk, mert nemzeti irányban való fejlődésünkhöz feltétlenül szükségünk van

II. Vilmos és I. Ferenc József.

— Tanulmány. —

Irtá: Gáspár Imre.

Semmiről sem beszélnek most annyit, (Bécsben hűledezve, Magyarországon igen egyes érzelmekkel) mint Zeysig berlini egyetemi tanárnak, II. Vilmos német császár kedvelt emberének most megjelent röpiratáról.

A veszedelmes kis iratkának az a tartalma, hogy monarchiánk már régóta nem felel meg eredeti hivatásának, vagyis annak, hogy a Közép Duna területein elfoglalt helyzeténél fogva, a délszláv népeknek Oroszországgal való egyesülését akadályozza nagyhatalmi súlyával. Bismark is ezt a szerepet szánta Osztrák és Magyarországnak, ám erre képtelennek bizonyult a monarchia, mert kifelé és befelé is gyöngye lévén, fenntartott feladatának teljesítésével Európa békéjét többé nem biztosíthatja. A szerző szerint a monarchia még hozzá forradalom előtt is áll. Minthogy nem teljesítheti történelmi feladatát, foglalkozni kell annak kérdésével, vajon van-e létezésének jogosultsága és nem válik-e kötelességökké az európai nagy-

hatalmasságoknak, hogy Ausztria és Magyarország szétválását sürgessék! — Ha szükség volt a XVIII. században Lengyelország szétválására, szét kell a két országot is választani.

Mint 1848-ban, úgy most is felülről kezdik a forradalmat, holott nyilvánvaló, hogy a Habsburg dinasztia trónja nem állhat fenn többé, ha szembeszáll a magyar alkotmánnyal. Most is az a céljuk a katonai köröknek, hogy rideg és parancsoló maguktartásával a nemzetet erőszakos lépésekre igassák, hogy továbbá végezetül az alkotmányos mozgalmakat fegyveres hatalommal nyomják el.

Zeysig tanár ezután az egyesült ellenzék magatartását, annak mérsékletét és önuralmát emeli ki. — Tagadja, hogy Magyarországon elszakadási hajlamok mutatkoznak, bár Magyarországot a Habsburgok politikája Ausztria ipari tartományának tekintette, a mely kiszípolozásra alkalmasnak bizonyult. Ez az állapot maga után vonta az ország elszegényedését és a földbirtokok eladósodását. A vállalkozás, munka hiányában szaporodik a kivándorlás.

Ezután következnek a röpirat ütökártyái.

Zeysig tanár kimondja, hogy Ausztria nem állam többé, hanem csak kormány, a mely fölött ott lóg a 14. császári paragrafus Damokles kardja. Magyarország az egész monarchia ereje és jövője. Ausztria-Magyarország jövő sorsa a Hohenzollernnek kezébe esik. — A Hohenzollern-dinasztia van hivatva arra, hogy megakadályozza egy szláv egyesülés létrejöttét az osztrák császárságban és hogy Magyarországból önálló, független királyságot és keleti nagyhatalmat alkosson a Balkán államok élén egy nemzeti uralkodóház kormányzásu alatt. Az osztrák-németek a többi osztrák tartományokkal a német birodalomba kebeleztesse, kezdve Csehországnál, Sziléziánál, Morvaországnál, folytatva Krajnán, Stájerországon és Tirolon, egész az istriai félszigetig. Ez volna Németország nagy történelmi feladata. A másik feladat pedig abban áll, hogy Magyarországból Galicia, Dalmácia és Bosznia bekebelezésével független királyság legyen. Erre Magyarországot történelmi multja is képesíti. Magyarország addig volt nagy és hatalmas, amíg önálló, független királyság volt. Ezt a korát Nagy Lajos idejében élte. Magyarország és a Hohenzollernek érdeke a mostani viszonyok között az egész vona-

Gőzmosóda

Debrecen, Széchenyi-utca 42.

Telefon 323.

Gyűjtő-kocsi.

rá. Akkor is a koronával egyetértőleg ilyen törvényt kellene alkotniuk és a korona még akkor sem tagadhatná meg a kívánságot, mert a nemzet java, a nemzet érdeke a korona javával és érdekével egy; mert egy korona el nem képzelhető, mely nem azonosítja magát a nemzetével.

És csak ne álljanak elő a politikai sajtókukacok, hogy a vezényleti nyelv csak másodrangú kérdés, melyért kár fontosabb érdekeket kockára tenni. *Nyelvében él a nemzet és e nyelvnek összes intézményeiben érvényesülnie kell!* Elképzelhető-e egy fecskeraj, melyet varju krákokogása vezet: elképzelhető-e nagy hangyaboly, melyben giliszta viszi a vezérszót; egy méhkas, melyben a tücsök cirpel?

A mai kor műveltségi foka még szükségessé teszi, hogy legyen fegyverünk. Már pedig a jó régi magyar közmondás szerint pipát, lovat és fegyvert kölcsön ne adj! Az idegen nyelven vezényelt hadsereg pedig rosszabb, mint ha kölcsön volna adva. Azért még ha eddig nem is lett volna jogunk a magyar vezényleti nyelvhez, úgy e jogot meg kellene szereznünk, mert természetes fejlődésünk alapköve!

Politikai hírek.

= Uj megegyezés. Budapestről írják: Beavatott körökben híre jár, hogy arra az esetre, ha a koalíció garanciát vállal, hogy a hadsereg és haditengerészet létszámát fel-emelik és a tervezett 400 millió fölül körülbelül még egyszer annyit szavaznak meg a hadsereg céljaira s az új véderőtörvényt azonnal és véglegesen husz évre megszárazzák: a korona bele fog menni olyan megegyezésbe, mely a koalíciót is kielégíti. Mi a magasabb vér és emberadóban a husz éves véderőtörvényben is hiszünk; de abban nem tudunk hinni, hogy bármi áron elismerjék Magyarországot igazát. A legközelebbi

lon fedi egymást. Magyarország állami függetlenségét és önállóságát egyedül a Hohenzollernnek menthetik meg, ha saját érdekében is *Magyarországon nemzeti dinasztia alapítanak.* nálló vámterület, önálló magyar hadsereg és külön magyar udvartartás: mindezeket elérhetik a magyar nemzeti állam kiépítésén dolgozó honfiak, ha egy *Hohenzollern sarj lép a magyar trónra és nemzeti dinasztia alapít.* — El kell földelni az osztrák álmiság gondolatját, ennek a holttemeknek emeljenek sirdombot a magyarok és akkor a Hohenzollernnek ismét életre keltik az Anjou-korbéli magyar királyság fénykorszakát.

Eddig a röpirat eszmemenete. Mondottuk, hogy Budapesten vegyes érzelmekkel fogadták a forrásuknál fogva is figyelemre méltó fejtegetéseket, épp oly vegyes érzelmekkel, mint annak idején I. Napóleonnak a magyar nemzethez intézett kiáltványait. Hiszen sérelmünk tengernyi, bennünket az uralkodóház nem hogy kedvelne, de nem is ösmer, azért mozdult meg sok jó magyar ember szíve, a midőn a nagy és dicső külföldi uralkodók által való megbecsültetést tapasztalta.

A nemzet többsége, mondhatjuk, hogy az egész félreértett, mellőzött nemzet, azonban hű maradt Szent István király koronáját viselő, föl-kent uralkodójához. Mint a hogy I. Napóleonnak az őt még ezen harcban is semmibe sem vevő uralkodóházának védelmével, életének és vérének feláldozásával felelt: úgy fogna felelni II. Vilmos császárnak is, ha a röpiratban foglalt csalogatást komoly

napok majd némi világosságot fognak hozni a sötét helyzetbe; majd rövidesen el fog válni, hogy a százféle, napról napra felmerülő híresztelésekből mi igaz és mi nem?

A nagy válság.

— augusztus 19.

Tegnap egy új név került a politikai események serpenyőjébe. Politikai körökben ugyanis sokat beszéltek arról, hogy Apponyi Albert gróf vasárnapi soproni beszédében, mely elé nagy várakozással tekint az egész politikai világ, szólni fog arról, hogy Ssell Kálmánnak kötelessége most már részt venni a kibontakozás nagy munkájában, annál is inkább, mert az ő kormányzása óta datálódik ez a válság.

Hogy mennyiben felel meg a válságnak ez a hír, azt ellenőrizni nem lehet, de a legteljesebb mértékben valószínűtlen, hogy Apponyi gróf vállalkoznék erre.

Egyébként a hivatalos egyéniségek lojalitásában usztak; a király tiszteletére elemek szemlére, ebédekre és templomokba és így keveset politizáltak. Az ebédek során egy kicsit szóba került a politika, de kevés jelentőséggel.

Csak a jövő héten, Fejérváry ischli utazása után, mely most már végleg elhatározott dolog, fog ismét valami új mozzanatot vegyülni a politikai élet gabalyodott káoszába. Fejérváry mindeképpen akar Ischlből valamit hozni: vagy alapot a koalíció számára, vagy alapot Bánffy és a 67-esek számára, vagy alapot új választásra, vagyis a maga számára, vagy ha mindez csütörtököt mond, felhatalmazást az ugynevezett „legerélyesebb” rendszabályokra, melyeket mifelénk a maga öszességükben meztelen abszolútizmusnak hívják. Hogy tényleg mit fog hozni, arról a vélemények eltérők; a legtöbb odakonkludál, hogy a „nesze semmi, fogd meg jól” fogja valami új formában hozni és csak elvétve akad olyan vélemény is, hogy a király

kezdeményezések követnék. Csak az a nagy kérdés, hogy az uralkodó — alávaló gondolkodású tanácsadóira hallgatva, nem nehezíti meg a hű magyarok lelkes hűségének érvényesülését, a magyar jogokkal szemben tanusított merevségével pedig nem gyöngíti e meg azt a hősi kart, melyre a dinasztia a válságos időkben mindenkor rászorult és támaszkodott?

Ezek a *berlini hangok* más terhes időkkel más súlyos viszonyokat juttatnak eszünbe. Mintha elfeledkeztek volna a jó bécsiek Mária Terézia trónraléptének viszontagságos körülményeiről. Lám, akkor keresztül vitte III. Károly a pragmatika szankeiót és még sem találkozott az Európa osztatlan tetszésével. Fél Európa támada meg az ifjú királyné trónját, II. Frigyes Sziléziára vetette magát, a bajor — francia segítséggel — Csehország és Felső-Ausztria után vágyakozott, Nápoly és Spanyolország az olasz tartományok után áhítottak. Ekkor a királyné hű és lovas magyarjaira gondolt, a mit azok elenezték, kik ma is világgraszoló veszedelmet látnak a magyar törekvések érvényesülésében, vagyis a *trón német tanácsosai*. Mi lett volna, ha Mária Terézia a hagyományos osztrák oktalanság eme föl és megkent le-témenyesséire hallgat? Nem hallgatott reájok. Pozsonyban megkoronáztatta magát 1744 június 25-én, szeptember 11-én kis fiával karján kért oltalmat a magyaroktól, szorongatásai között. Elhangzott a „*moriamar pro rege nostro*”, el a „*vitam et sanguinem*”, 1748 től pedig — duló csaták után — már teljes biztonságban ült trónján a győzedelmes királyné! Ha most rendülne meg a dinasztia trónja, a melynek alapjai különbben

most már a komoly engedmények terére lép és hogy a legutóbbi memorandum, ha a király hozzájárul, csakugyan valami megegyezési alapot tartalmazna. A multkor közöltük egy bécsi lapnak a híret, hogy a korona kész a koalícióval ujjalag egyezkedni, ha anyagi téren kellő rekompenciát fizetünk és az új alap zavartalan fenmaradását legalább husz évre biztosítjuk.

Fejérváry jó katona és miniszterelnök létére, mint előre látható volt, felkészöntött mondott a királyra. A felkészöntésben arra kérte a Mindenhatót, hogy engedje meg a mai súlyos és nehéz viszonyoknak olyan szerencsés megoldását, melyben a nemzet és a király az annyira kívánatos megnyugvást megtalálja.

Minthogy az Uristenhez a tegnapon annyi hő és buzgó ima szállott a béke helyreálltáért erős a reményünk, hogy ez az óhajtott pillanat rövidesen be fog következni.

Lukács György pávatollai.

— aug. 19.

Lukács György úgy törekszik érdemekre hogy átveszi és végrehajtja — ha ugyan ideje lesz — a Berzevicy Albert magyar nyelv oktatási politikáját. Csakhogy *rendeletek útján cselekszik*, a mi törvénytelen. Nyughasson Lukács ur. Majd elvégezi ezt az utódja is, még pedig *törvényes uton*. A Lukács-féle rendelet egyébként több vonásaiban a következő:

Harmadfél évtized telt el az 1879. évi XVIII. t. c. életbeléptetése óta. Jóllehet, hogy a törvény szövege, valamint a törvény végrehajtása tárgyában kiadott. Utasítás (17.984—1879.), a tanító- (tanítónő) képzőintézetekre nézve félreérteletlenül határozott rendelkezéseket tartalmaz: mégis, dacára a törvény fogatosítása érdekében hivatali elődeim által ismételt izben kibocsátott rendeleteknek, a törvénynek a tanító (tanítónő) képzőintézetekre vonatkozó része még ma

sem igen szilárdak, bizony nem menthetné meg egyéb, mint a magyar vezényszóval vezetett önálló magyar hadsereg.

Fehér nők járnak kelnek a Burgban, hanem a történelem szellemének ott keresni valója nincsen. Ez pedig sok mindenre megtanithatná a mindent feledő, semmit sem tanuló uralkodóházat.

Valami jól szerkesztett *látcsót* is szerethetne Bécs, a mellyel el lehetne nézni egész Romániáig. 1866. ápril. 14 és 20. közt ott *olyan általános népszavazás* folyt le, a melyről még Kristóffy ur sem igen álmodott. Királlyá választották meg Hohenzollern Károly herceget, a porosz uralkodóház sigmaringeni ágának tagját, a nemzetgyűlés pedig 23-án szentesítette a választást. Oroszország és Ausztria féltek a Hohenzollern hatalmának tulsúlyától, a porta Románia elhatalmasodásától Csupán Bismarck és III. Napóleon pártfogolták Károly király trónraléptését. Hála Ausztria siláuy rendőrszolgálatának, Károly átnéven és áruhában, hajószakácsnak öltözve, eljutott országába Bécsen és Budapesten keresztül. Maig él és uralkodik. *Valóságos nemzeti királya a boldog és szerencsés Romániának.* Mit érezhetett, a midőn — néhány évvel ezelőtt — ellátogatott nejével, a szellemes Carmen Sylvával oldalán Budapestre, a nélkül, hogy áruhát, vagy álérzelmeiket kellett volna öltenie?

A budapesti sajtó rendkívül tartózkodóan fogadja a berlini röpiratot. Nem éri irásának, megjelenésének közvetlen okát és közvetlen alkalmát.

Pedig oly egyszerű az egész! Nem

minc hatékonyan végrehajtva, a gyakorlati kivétel módosítai pedig annyira elűtök egymástól és a hatékonyabb foganatosítás iránt való sürgős intézkedés immár elodázhatatlan szükségességgé érdeklődött.

Majd azt hangsúlyozza a kulturminiszter, hogy mily nyilvánvalóak azok a káros következmények, melyek a törvény laza végrehajtásából, úgy a közügyre, mint az egyesre háramlanak. Énnélfogva, egyrészt a törvény rendelkezéseinek hatékony érvényesítése végett, másrészt pedig a tanuló ifjúság jól fel-fogott érdekeinek megvédelmezése szempontjából, az 1868. évi XXXVIII. törvény cikk 14. §-ában gyökerező főfelügyeleti jogából eredőleg elrendeli, hogy a tanfelügyelők minden iskola év elején a tankönyvekben lévő nem magyar tannyelvű tanítóképző-intézetnek tanmenetét, órarendjét és a használandó tankönyveket terjesszék fel ellenőrzés végett a miniszteriumba. Majd arra hívja fel a tanfelügyelőket, hassanak oda, hogy a képezdékbe lehetőleg csakis négy közép, vagy polgári iskolát végzett egyének vétessenek fel s ugyancsak ügyeljen arra is, hogy a felvételi vizsga útján bejutott növendékek bírnak-e a kellő jártassággal a magyar nyelvben.

A miniszter megkívánja, hogy a tanfelügyelők a nem magyar tannyelvű képezdékét évente többször, de legalább kétféle megfigyeléssel, az I., II. és III. osztály vizsgáin mindenestire megjelenjenek s hogy a tapasztalatakról kimerítő referátát terjesszenek be. Ezenkívül szigorúan intézkedik a miniszter a gyakorló-iskolák felállításáról, valamint a képesítő vizsgákról. E vizsgálatokon arra különös súlyt kell fektetni, hogy a tanító (tanítónő) a tanfolyam alatt a magyar nyelvet beszédben és írásban annyira elsajátította e, hogy a magyar nyelvet a népis-kolákban taníthatja. Ezért a jelöltnek egy magyar nyelvbeli tételről magyarul kell gyakorlati tanítást adni a vizsgáló bizottság előtt amely, ha nem sikerül, a tanfelügyelő megtagadhatja az oklevél aláírását. Szükség esetén az illetékes egyházi főhatóság megkeresésére a kultuszminisztérium államköltségen magyar nyelvtanárt rendelhet ki a nem magyar tannyelvű képzőintézetekhez a magyar nyelv és irodalom tanítása végett. Hasonlóképpen készségesen nyújt módot a miniszter ahhoz, hogy a nem-magyar nyelvű képezdék tanári fizetésének kiegészítésére állami segély engedélyeztessék.

A Gotterhalte ellen.

Szeged város — Debrecenhez.

— augusztus 19.

Az abszolút korszak egyik fájó emléke a Gotterhalte. Amint felzendül a katonabanda Gotterhaltéja, minden magyar ember lelki szemei előtt feltűnnek ama sötét napok, melyeket az osztrák hatalom abszolút és kegyetlen kormányzása tett oly gyászosan emlékeztetéssé. De ezen fájdalmas emléken kívül van még más ok is arra, hogy gyűlöltté tegye minden magyar ember előtt a Gotterhaltét. Mert semmiképpen sem lehet megokolni azt, hogy egy önálló független államban egy más állam Hymnusza hangozzék fel minden ünnepélyes alkalomkor.

Szeged város törvényhatóságát illeti az érdem, hogy a legutóbbi közgyűlések egyikén hazafias lelkesedéssel állást foglalt a Gotterhalte ellen. Azt is elhatározta, hogy köriratot fog intézni az összes megyék és városok törvényhatóságához és megkeresi ezeket, hassanak oda, hogy a törvényhatóságuk területén lévő lelkészek istentiszteletek alkalmával ne vegyék igénybe a katonazenét, hogy ily módon a Gotterhalte ne keltsen az egyházi ünnepségre összeseregülő közönségben méltó felháborodást.

A körirat a hagyományos „Kedves barátaink és atyánkfiai” megszólítással most teszi meg útját az országban. Az első város, ahová megérkezett, Debrecen.

A körirat egész terjedelmében így hangzik:

Kedves barátaink és atyánkfiai!

Hazánk mindazon városában, mely valamely magyar királyi honvéd, vagy cs. és kir. közös hadseregbeli ezredparancsnokságnak székhelye, ama sajnálatos eljárás van gyakorlatban, hogy az isteni tiszteletekben és egyházi körmenetekben résztvevő katonazenekar az ünnepélyesség közben a szolgálati szabályzat értelmében köteles az ugy-

nevezett „Gotterhalte” osztrák néphymnuszt eljátszani.

Mint hogy Magyarország független és más országnak alá nem vetett állam és így kétségtelen, hogy ünnepélyes alkalmánál más ország Hymnusának játszása mélyen sérti állami önállóságunkat és e mellett honfitársaink kebelében az abszolút korszak sötét napjaira emlékeztető hatásánál fogva fájdalmas érzéseket is kelt, ugyanezért közgyűlési határozatunkból kifolyólag hazafias tisztelettel arra kérünk titeket, miszerint oda hatni sziveskedjétek, hogy a törvényhatóságok területén lévő plébánosok olyan istentiszteletek és egyházi körmenetek tartásánál, melyeknél a katonai zenekarok szolgálati szabályzataik értelmében a Gotterhaltét játszani kötelesek, a katonazenekarok közreműködését igénybe ne vegyék, hogy ily módon az említett osztrák néphymnus eljátszása mellőztessék.

Egyház és iskola.

Iskolaszéki ülés. Debrecen város iskolaszéke szeptember hó 7-én ülést tart a városháza nagytanácsstermében. Ezen az ülésen a jövő iskolai év tantervezetével fognak foglalkozni, ezenkívül a halápi iskolához tanítót választanak.

Nemzeti címer az iskolák zászlaján.

Lukács György kultuszminiszter rendeletet adott ki, mely a tanfelügyelőknek és az iskolaszékeknek szól és utasítja őket, hogy a hatóságuk alatt álló iskolák és óvodák nemzeti színű zászlóira mielőbb egy-egy magyar címet szerezzenek be. A rendeletet mindenütt örömmel fogadták az iskolák.

NAPI HIREK.

Hol van Scharf Móric?

— aug. 19.

Dr. Béli Izor a „E. M.”-ban érdekesen írja le az amsterdami ghettót, a zsidó-negyedet. Elvetődött a gyémánt csiszolók műhe-

Berlinben született az ok, az alkalom, hanem Budapesten, vagy még inkább Bécsben. Mivel fenyegettek bennünket, a midőn a katonai téren támasztott követeléseink kezdtek határozottabb alakban nyilvánulni? Azt vágják ki, hogy német szövetségünk, II. Vilmos nem engedni a magyar nemzeti törekvések érvényesülését, mivel azokban szövetséges állama hadseregének romlását, egységének megbontását látja.

De hát megfeledeztek volna II. Vilmosnak a budai királyi lakban, 1887 szeptember 11-én elhangzott halhatatlan szavairól? Ekként bennünket Mohács óta királyok, még magyar királyi ajkak sem dícsőitettek. A pohár köszöntő szó szerint itt következik:

„A legmélyebb hála érzelmeivel fogadom Felségednek oly szives üdvözlését. Hála Felséged meghívásának, módomban van megfigyelni ezt a gyönyörű vérost, melynek ragyszerű vendéglátása csaknem elbódított. Vonalmas érdeklődéssel kísérik odahaza lovagias megerklődés, a melynek hazaszeretete közmondásossá vált, a mely küzdelmes multjában nem habozott életét és vérért áldozni a kereszt védelmére. Olyan nevek, mint Zrínyi és Sziget, ma is megdobogtatják minden német ifjunak a szívet.” Vonalmas érdeklődéssel kísérik az ezred éves születés nap ünnepét.**) a melyet a hű magyar nép, szeretett királya

*) Valjon van-e szó-e nevekről a magyar katonai tankönyvekben?

**) A külföldiek az ezredévi ünnepre való meghívását az udvar megakadályozta. A mondat elején másodszer is hangsúlyozva itt a „vonalmas érdeklődés” kifejezést.

köré gyülekezve, meglepő nagyszerűséggel ünnepelt. A büszke műemlékek tanúságot tesznek műérzékéről, míg a Vaskapu bilincseinek széttörése új utakat nyitott a kereskedelemnek és forgalomnak, Magyarországot pedig besorozta egyenlő joggal a nagy kulturnépek közé.***) De a mi rám magyarországon való tartózkodásom, kivált budapesti fogadtatásom alatt a legmélyebb hatást tette: az a magyarnak lelkes odaadása Felséged fenkölt személye iránt. De nemcsak itt, hanem Európában s különösen az én népemben is ugyanazon lelkesedés lángol Felségedért, a melynek én részeseül szeretem megamat vallani, a midőn fiumódjára, atyai barátomhoz tekintek föl Felségedre. Hála Felséged bölcsességének, népeink üdvére kötött szövetségünk szilárdan áll és felbonthatatlanul s régóta őrzi és ezentul is őrzeni fogja Európa békéjét. A Felségedért való lelkesedés, a mint bizton hiszem, ma is úgy lobog Árpád fiainak szívében, mint hajdanában, a mikor Felségednek nagy ósanvja felé kiáltották: „Moriamur pro rege nostro!” Ezeket az érzelmeiket kifejezve, mindazt, a mit mi Felségedért érezünk, gondolunk és kérünk, abban a kiáltásban foglaljuk össze, a melyet minden magyar ember utolsó lehelletéig hangoztat (magyar nyelven: „Éljen a király.”

Tudjuk, hogy II. Vilmos szerezte meg nekünk beszédével a magyar királyi tiszteletet, magának emelvén a tizenegyediket, az éreklőt hallhatatlant és legszebbet: a magyar nemzet örök halálját és szeretetét!

***) A Vaskapu megnyitó ünnepélyét is elrejtették a külföld előtt.

II. Vilmos király azonban nem hangoztat üres szavakat. A mit először kimondta, azt azért mondotta ki, mert ez a szó valami nagy tevékenységnek az előfutára. De ha a berlini röpirat nem is folyamánnya a budavári pohárköszöntőnek, mégis — bár honnan eredt legyen — nagyon okos és szükséges leintés azok számára, a kik a lángeszű és fenkölt lelkű uralkodót a magyar nemzeti törekvések elé madárijesztőnek állították oda! . . .

Nem hiszünk abban, hogy a német császár (legalább agg barátjának életében) hazánk térsin kockáztatná ama bizonyos „pomerániai gránátos eszontjait.” Ha erre kerülne a sor, hát a nemzetközi alakulások és lojalitás, hazafiai érzések majd a célszerű álláspontra juttatnának bennünket magyarokat. Egyelőre azonban nem tagadhatjuk, mennyire jól esik szívünknek a Berlinből tapasztalható megértés és — a mint II. Vilmos mondotta — „vonalmas érdeklődés”. II. Vilmos egyik fiát Eitelnek kereszteltette, a mi alighanem egy a nagy német hősköltemény (Der Nibelunge Not) Atillájának nevével. Ha II. Vilmos egyetlen felköszöntője tiz szobrot jövedelmezett nekünk, hátha az „Atilla” viszonzásul tiz osztrák főherceg veszi fel egymásután az Almos, Előd, Tuhtum, Kund, Und, Huba, Tas, Árpád, Géza, vagy Bendeguz neveket? Különösen az „Und” felelne meg a monarkia mostani helyzetének. Ez az eredmény tökéletesen kielégítendő — a magyar vezényszó kiküzdése után.

lyébe is. Egyiknek a tulajdonosa megmutatta neki a tiszta-eszlári bünpörhősét, Scharf Móricot is.

Az érdekes találkozást így írja le dr. Béli Izor:

A tulajdonos, mikor megtudta, hogy magyar vagyok, így szólt:

„Van itt egy magyar munkásom, szorgalmas és ügyes; negyvenöt forintot is megkeres hetenkint; alig költ belőle, a többit haza küldi. De soha nem beszél senkivel; egy árva szavát sem hallani, dolgozik csendesen és némán, mint az automata. Szomorú és bánatos, sohasem láttam nevetni. Még vasárnap sem megy mulatni, hanem otthon ül és olvasgat. Oda vezettem őt, de hiába beszél hozzá, ő nem felel senkinek!”

Oda vezetett a fiatal munkáshoz, ez pedig nyugodt egykedvűséggel simogatta csupasz ujjával a forró olomburkot, melybe a gyómant beillesztette. Szemügyre vettem alaposan. Sovány hosszukás arc, keskeny homlok, rövidre nyírt barnás haj; a szemek mélyen beesve, kékes gyűrűkkel; karakterisztikus görbe orr, keskeny, vérszegény ajkak. Nyugodtan dolgozott tovább, még a gazdjára sem hederített.

Megszóllítottam magyarul. Nem felelt. Majd németül — hiába, nem válaszolt. Még csak rám se nézett; dolgozott tovább nyugodtan, egykedvűen. Mint a rab a fegyház munkástermében.

Mikor eljöttünk, így szóltam a tulajdonoshoz:

„Ki ez a különös ember, hogy hívják?”

Mire ő így felelt:

— Hogy most mi a neve, azt nem árulhattam el önnek; de valamikor úgy hívták, hogy *Scharf Móric!*“

Hadnagyavatás.

— augusztus 19.

Tegnap volt a Ludovica Akadémia nagy napja: a harmadik évfolyam tiszti sarjadjának ünnepies felavatása.

A felavatást megelőzőleg — mint tudósítónk jelenti — az Akadémia egy zászlóaljban pávai Vajna Béla vezérőrnagy parancsnoksága alatt kivonult a Vérmezőre, hogy részt vegyen a helyőrség diszkivonulásán. — Az Akadémia a diszfelállítás első harcvonalának jobb szárnyán foglalt helyet.

A diszmenet után bevonult a zászlóalj a harmadik évfolyam növendékei a diszteremben sereglettek össze, ahol felolvasták a kinevezéseket tartalmazó Rendeleti Közlönyt, amely szerint közülük 58 a honvédegyalogsághoz, 14 a honvéd lovassághoz, 3 a közös egyalogsághoz és 7 a közös lovasezredekhez osztatott be, a számvivőtisztikarhoz 1 került.

Az ujonnan kinevezett hadnagyok erre szobáikban rögtön felöltötték a tiszti egyenruhát és az Oroy kertben a Ludovica szobor előtt sorakoztak. Ide vonult közben az első és a második évfolyamból alakított század is.

Itt Auer Jenő dr. az intézet lelkesze az eskü fontosságáról intézett hozzájuk beszédet, majd Bolgár főhadnagy felolvasta az

eskümintát, amire a fiatal tisztek letették az esküt.

Erre pávai Vajna Béla vezérőrnagy a Ludovica Akadémia parancsnoka az ifjú tisztekhez beszédet intézett.

Az új hadnagyok nevében Nagy Vilmos, aki köztük rangban az első, köszönte meg a tanári karnak fáradozásait, amire a század az ujonnan kinevezett hadnagyok előtt elvonult.

Az ujonnan kinevezett hadnagyok hat heli szabadságra mentek és csak azután vonulnak be csapataikhoz.

— **A király születése napja.** Debrecen város közönsége tegnap szintén kivette részét azon ünnepségből, melyet ő felsége születése napjának 75. évfordulója alkalmából országsszerte rendeztek. Ezen a napon a város zászlódiszbe öltözött. Nemesak a középületeken és templomokon hanem a magánházakon is nemzeti színű zászlót lengtetett a szél. Kora reggel a katonazenekar vigdalokat játszva járta be a várost és ünnepre ébresztette fel a lakosságot. A hivatalos istentiszteleteken a vármegye, város, egyház, katonai hatóság, tisztikara vett részt. A hárságok a vármegyeházán találkoztak. Rásó Gyula a vármegye tisztikara, Kovács József polgármester a város tisztviselői élén, Azután jöttek, a katonai, egyházi, igazságügyi, pénzügyigazgatósági tisztviselők, továbbá a tanintézetek, magánosok. Első sorban a nagytemplomban vonultak, a honnét az istentisztelet után a Kistemplomba mentek, onnét a Szent Anna utcai r. kath. templomba, 10 órákor pedig az izr. templomba. A templomokban az istentiszteleteket magas szárnyalású beszédek követték, melyekben a szónokok kifejezést adtak azon óhajtasuknak, vajha mielőbb véget érne a király és a nemzet között támadt különbözet s engedné az Isten megérni, hogy a felség számos esztendőknél uralkodjék bölcsen a haza javáért. Itt említjük meg, hogy a r. kath. templomban kinos incidens történt az istentisztelet alatt. A 39. gyalogezred zenekara ugyanis a templomi énekeket kísérte. Az istentisztelet végén a Hymnuszt énekelték a megjelentek. Ekkor a katonai zenekar elhallgatott és tüntetőleg elvonult a templomból.

A király születése napját Budapesten is a szokásos fénnel ülték meg. Mint tudósítónk írja valamennyi középületre, a konzulátusi hivatalok épületeire lobogót tűztek ki és lobogókkal diszitették a dunai hidakat, meg a partok mentén horgonyzó hajókat. A király születésének évfordulóját reggel öt órákor a kis Svábhegyen felállított ágyuk huszonegy lövése jelezte. A Vérmezőn nagy pompával tartották meg a diszmenét, a templomokban pedig istentiszteleteket tartottak.

— **Istentisztelet a gör. kath. kápolnában.** Ma, Urszineváltósága ünnepén: 6 órákor reggeli istentisztelet kenyéradással, délelőtt 9 órákor szent mise, utána miroválás, délután 3 órákor vecsernye, 4 órákor rózsafüzér ájtatosság.

— **Debrecen közbiztonsága.** Még a nyárban vagyunk s már is mindenfelől hall-

juk a panaszt, hogy Debrecen környékén, sőt már a félre eső utcákon is az esteli órákban veszedelmes a járás kelés. Szemen-szedett, kóborgó, osatangoló éhes népség les mindenütt a prédára: így minden élet és vagyonbiztonság veszélyeztetve van. Mi lesz majd a télen, mikor éppenséggel nem lesz munka, nem lesz betevő falat s az elvadulás mégis csak egyre terjed. Mindenhez, vagy kérelem, pusztá üres szó, de hogy a nagy közönség ennek árát keservesen megadja, az több mint bizonyos.

— **Ujabb behívók a csendőrség kapuján.** A debreceni csendőr laktanya kapujára tegnap ismét 20 behívót függesztettek ki. Eddigéle már 52 behívót akasztottak ki a csendőrök a honvédelmi miniszter rendeletére, de még eddig senki sem jelentkezett azok átvételére. És nem is lesz senki, a ki törvénytelen kormány parancsszavának engedelmeskedjék. — A kifüggesztett cédulákat egyébként rettenetesen őrzik a csendőrség, nehogy letépjék és egy csendőr őrt áll melléjük. Most megint több behívójegyet függesztettek ki, melyet a tegnapi posta hozott. A legtöbbnek a bevonulási határideje lejár a napokban s akkor az illetők ellen, mint katonaszökevényekkel szemben a csendőrség a nyomozást megindítja. A behívottak nagy része a közel vidéki illetőségű.

— **Teljes tanácsülés.** Közéledik a városi közgyűlés napja, a mikor is a fontosabb tanácsi előterjesztések is napirendre tűzettek. Ezért Debrecen város tanácsa ma, szombaton teljes tanácsulást tart, a melyen megállapítják azon ügyeket, a melyek a közgyűlés tárgysorozatára felfognak vétetni.

— **A háziezred elutazása.** Holnap reggel háromnegyed 9 órákor indul nagygyakorlatra a 39-ik gyalogezred Debrecenben állomásozó 2 zászlóalja. Vonaton mennek Tenkéig, a második zászlóalj inon gyalog Siadra megy, a negyedik zászlóalj pedig Béli-Rodozra s itt fognak táborozni aug. végéig. Azután kezdődnek a dandárgyakorlatok, majd Lippa vidékén hadosztály gyakorlatok, s végre szept. 8-12-ig lesznek a záró gyakorlatok. A gyakorlatok lefuvása 12-én lesz Arad és Lugos között. 13-án vagy 14-én várható az ezred hazatérése.

— **Az erdei legeltetés.** A napokban hírt adtunk arról, hogy Debrecen város tanácsa tekintettel a hőségnek a hortobágyon való pusztítására, — megengedte, hogy a városi erdőkben lévő legelőket használhassák a szarvasmarhát tartó gazdák. Az alsó nyírszabályozó társulat is tudomást szerzett a dolgról s tegnap Szögyényi János igazgató megkereste Kovács József polgármestert, hogy tudassa a gazdákkal, hogy az erdőn végig vonuló társulati csatornákra ügyeljenek fel. A kártevés esetén szigorúan megbüntetik az illetőket.

— **A választói jog kiterjesztése mellett.** Tegnap éjjel piros, öles plakátok jelentek meg a utcasarkokon. A nemzetközi szociálisták tették közzé s tudatják a város népével, hogy vasárnap az általános választói jog kiterjesztése mellett népgyűlést és tüntető felvonulást rendeznek. A látványosságok vasárnap lesznek. Ugyancsak vasárnap tart népgyűlést az újjászervezett szociálista párt is a választói jog mellett.

Lithion tartalmu!

A singléri

Lithion tartalmu!

Könnyen emészthető. Szénsavdus. Gyógyviz és üdítő ital. Szakorvosok előkelő betegek, vesebajoknál emésztési és légzési szervek hurutainál páratlan sikerrel alkalmazzák illetve használják.

— SZULTÁN-forrás —

hugyoldó és hugyhajtó hatássu.

Magyarország legolcsóbb gyógy-és élvezeti-vizeinek egyike. A SZULTÁN-forrás kivézetősége. HOLENIA BÉLA, Eperjes

Kapható: Kontsek Gézánál Debrecen.

— **Egy szabadelvűpárt bomlása.** Szatmárról jelenti tudósítónk, hogy Domahidy Sándor, az odaváló szabadelvű párt tagja kérdést intézett Keresztszeghy Lajos dr. pártelnökhez, hogy mi sorsra fog jutni a szabadelvű párt. A felelet — mint előre látható volt — nem volt más, minthogy a párt feloszlik. Most még várnak egy keveset, hogy a politika helyzetben forduló álljon be, s talán szeptember közepén összehívják az utolsó gyűlést, a mely kifogja mondani, hogy a párt feloszlik. Szatmáron különben sincs értelme most már a pártnak, mert az utóbbi időben tömegesen léptek ki a tagok s az ellenzékhez csatlakoztak.

— **Tabló.** A debreceni m. királyi gazdasági tanintézet tanárainak és tanítványainak kis fényképekből összeállított csoportzata fényképészeti műnyelven tablója tegnap óta látható Letzter József fényképész piac utcai kiratában. A tanintézetek ezidei tabló képei közül amelyeket volt alkalmunk s műterem kirakataiban láthatni ez a legtekélyesebb és az ily fajta képek között egy remekmű. A képek matt kivitele és az alapszínek összeállítása megegyezik a többiekkel, de a képek csoportosítása a legjobban sikerült és remekül veszi ki magát a helyenként elhelyezett buzakalász; Talán ez teszi a képet különlegessé és a sablontól eltérővé. Mindenesetre egy újabb bizonyíték, Letzter műtermének magas színvonaláról.

— **Ellopott mükincs.** A hágai rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy a hollandi királyi képtárból elloptak egy mükincses képező festményt. A kép fatáblára van festve és Frau Hab műve. A kép 24 1/2 centi méter magas, 19 1/2 centi méter széles és férfialakot ábrázol. Aki a kép nyomára vezet a rendőrséget, 1000 korona jutalmat kap.

— **Halálozás.** Egy köztisztviselőben, szeretetben részesült ember elhunytáról számolunk ez alkalommal be. Mayer Antal nyug. m. kir. postafőnök elhunyt Nagyváradon, hova üdülni s fia látogatására utazott. Még alig pár napja körünkben mozgott ez a szeretetre méltó, tevékeny férfiú, kit mindnyájan, kik őtet ismertük, igazán szerettünk és nagyrabecsültünk s most már nincsen az élők között. — Mayer Antal volt az, kinek a debreceni m. kir. posta oly sokat köszönhet, ő volt a legrendesebb, legodaadóbb, legtevékenyebb hivatalnok, ki kartársainak mint a képül szolgált. Elhunytáról a család a következő gyászjelentőt adta ki:

Tetszett az isteni gondviselésnek Mayer Antal nyug. m. kir. postafőnököt folyó évi augusztus hó 16-ik napján este egy negyed 10 órakor a haldokló kzsétségeinek s az apostoli áldásnak ájtatos fölvétele után, tevékeny életének 71-ik évében, 6 napi súlyos betegség után magához szölitani. A megboldogult hült tetemei f. évi augusztus hó 18-án fogtak a róm. kath. egyház szertartása szerint a biharmegyei közpörház halottas házában beszenteltetni és Debrecenbe szállíttatni s ott aug. 19-én délelött fél 11 órakor a Szent Anna-utcai róm. kath. temető-kápolnából a családi sírboltba, a boldog föltámadás reményében, nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 19-én, reggel 9 órakor fog a debreceni róm. kath. plébánia templomban a Mindenhatónak bemutatni. A végtisztesség tételre az elhunyt rokonait, kartársait és ismerőseit tisztelettel meghívjuk. Nagyvárad, 1905. augusztus 16-án. Özv. Mayer Antalné szül. aranyos lehotai Csipkés Erzsébet veje. Mayer Béla es. és kir. huszárkapitány és neje; Rosenbach Klótd. ezek gyermeke: László; Mayer Antal Ö szentsége tb. káplánja, szentszéki jegyző, püspöki szertartó, várad egyházmegyei levéltárnok, gyermekei. Özv. Markaly Istvánné szül. Mayer Teréz mint nővér. Számos közeli és távoli rekonok nevében is. Áldás és béke lengjen a drága hamvak fölött.

— **Hamis pénz.** A rendőrségre tegnap egy hamis ötkoronás került. Ügyetlen rom

hamisitvány, a melyet azonnal fel lehet ismerni. R. A. kreskedőhöz állított be tegnap egy Nagy Lajosné nevű sárándi asszony, a ki ezzel a pénzzel fizetett. A rendőrségen Nagyné igazolta magát s a hamis pénzre nézve azt adta elő, hogy vásárlás közben kapta.

— **Méhész gyűlés.** Hajdúvármegye méhészeti egyesületeinek választmányi ülése augusztus hó 27-én ülést tart, melyen több fontos tárgyat fognak elintézni. Ezt megelőzőleg a Halápon Maurer Emil tanyáján Forgách Antal a méhészetről szakelőadást tart. A szakelőadás e hó 25-én lesz.

— **Meglopták ivás közben.** Wittman László géplakatosnak kedve támadt egy kis italra. Be is tért a Mezey féle kocsimába és szörnyű mód berugott Ezen virágos kedvében mindenről megfeledkezett s így történt, hogy a zsebéből az óráját láncostul és a pénztárcáját a pézszel együtt ellopták. Mikor a mámore eloszlott észrevette a lopást s tegnap a rendőrségnél tett jelentést az esetről.

— **Püspökség a kivándorlás ellen.** Egerből írják: Az egeri káptalan tornaszentmiklósi 800 hold birtokát, holdanként 9 koronáért átengedte az ottani parasztságnak, hogy ezzel elejét vegye a kivándorlásnak. A lakosság hálás köszönettel fogadta a káptalan e jótékonyosságát, mert ezzel a falut ugyezölván a pusztulástól mentette meg.

— **Intó példa.** Pécsről írják: Lesújtó csapás, mély gyász érte Fodor Pál ügyvédet, városunk közbecsülésben álló derék polgárát. Legidősebb fia: László, ki a mult évben jó sikerrel végezve tanulmányait, a Hitel bank pécsi fiókjánál, mint gyakornok nyert alkalmazást, ma alig pár napi betegség után elhunyt. A fiatal ember fölbevült állapotban jeges vizet ivott s tüdőgyulladásba esett. Oly nagy erővel lépett föl a betegség, hogy az orvosi segély s a legodaadóbb ápolás se mentette meg a szép reményekre jogosított fiatal embert. A kérélhetetlen halál magával ragadta. A szomorú eset nagyrészvételet keltett a városban, mindenki őszinte sajnálattal vette tudomásul a leverő hirt.

— **Arany Bika Mulató.** Élvezetes orfeum előadás volt tegnap a Bika Mulatóban. Tegnap lépett fel először Grünau Poldi óriási hatás mellett, a kedvelt komikust lelkes tapssal fogadták és minden egyes kuplóján rendkívül sokat mulatott a közönség. Az új tagok közül igen kedves szubrett Eleki Luci, valamint Angela Dusi, kinek igen szép a megjelenése és előadása. Az este is nagy sikert aratott Jackson néger nő, Arristensen dán énekesnő és Virág Izsó komikus. Ma ismét új tagok mutatkoznak be a közönségnek. Az orfeum ezzel egy új fordulatot vett a mennyiben gyakori változással fogja ezután szórakoztatni látogatóit.

— **Elveszett egy fehér barna foltos vágott farku „Csaló” nevű nőtény vizsla, megtaláló Simonyi ut 10 szám alatt jutalmat kap.**

x Használja a híres Hajdusági pedrót. Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferenc gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca Arany-egyszarvú gyogyszertár.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A kabát.

Az egyik népeskávéházban egy arany szemüveges ur foglalt helyett az ablakmelletti asztalnál.

— Pincér, egy sherryt! — kiáltott stonori hangon.

— Azonnal, uram!

Néhány pere mulva a sherry már ott volt az asztalon. Az arany szemüveges ur ivott, rágyujtott, aztán a zsebéből elővett egy ujságot és olvasni kezdett.

Szemben vele a másik ablaknál tekintélyes kinézésű uri ember ült és elmélázva szemlélte saját füstkarikáit. A tekintélyes uri ember magához intette a pincért.

— Nézze csak, figyelmébe ajánlom a kabátomat és — azt az urat ott — szölott az elősiető pincérhez.

— Miért, kérem?

— Azt mondom, vigyázzon arra az arany szemüveges urra. Ismerné, notórius kabáttolvaj. Érti?

— Hogyne, hogyne.

— Az a barna selyembélésű ott az ajáltón az én kabátom. Tehát vigyázzon, hogy sza emüveges el ne vigye.

A pincér jól megnézte a gyanus vendéget, hogy megjegyyezze magának az arcát, aztán figyelmeztette a másik pincért, ki viszont a harmadiknak szölott. A suttogás észreveszik a vendégek is s néhány pere mulva az egész kávéház a pápaszemes vendéget figyeli.

Igy telik el fél óra. A gyanus vendég ezalatt elolvasta ujságját, összehajította és zsebébe tette. Aztán ő is magához inti a pincért.

— Barátom, segítse csak fel a kabátomat . . .

A pincér ravasz hunyorgatással néz reá.

— Szívesen, de melyik az? — kérdi.

— Ez itt, az ajtóban, ez a barna selyembélésű.

A vendégek feszült kíváncsisággal várják a történéndöket. A pincérek félkört alkotnak a pápaszemes ur mellett.

Az első pincér rásegíti a kért kabátot a vendégre.

— Ez a kabátja?

— Igen.

— Jól van uracsám, hát csak legyen esendesen, semmi botrány, majd elvisszük a kerületi kapitánysághoz.

— Mi az? Mit be zél?

— Majd adunk mi magának kabátot lopni:

A szemüveges vérvörös a méregtől.

— Magboldogult? Hogy merészel . . .

A kávé közbelép a zajra, a vendégek összeszaladnak. Nagy láрма kerekedik s váratlanul rendőr is akad.

— Ki meri azt mondani, hogy én kabáttolvaj vagyok? — ordít a szemüveges.

— En Benneton rendőrtisztviselő vagyok . . . Maguk örültek!

— No majd megtudjuk — felel a kávé s megveregeti a szemüveges vállát. — Tisztaban vagyunk mi a dologgal. Jó. Annyi mindenesetre meg van állapítva, hogy ez nem a maga kabátja.

— Nem az enyém? Hát kié?

— Azé ez uré ott a sarokban.

— Hol?

A kávé meg a vendégek a sarok felé mutatnak. De ez az ur már nincs ott.

— Hát hol van az az ur, a ki kabátomat a magáénak mondja?

Az az ur nincs sehöl. Az egész kávéházat felkutatják érte, nincsen. És vele együtt egy másik kabátnak is nyoma veszett.

A kávé meg a pincérek összenéznek.

— Ah, a nyomorult! Hát azért mondta, hogy én a kabáttolvaj! . . . A gazember! . . . Így akarta elterelni magáról a figyelmet.

Jules.

TAVIRATOK.

A 48-as honvédek felemelt nyugdíja.

Budapest, aug. 18. Fejérváry Géza miniszterelnök a 48-as honvédek és özvegyeik nyugdíját a király születés napja alkalmából 50 százalékkal felemelte. Az intézkedés azonban csak a tizedesi rangon felüli agg honvédekre és özvegyeikre vonatkozik, mert a többiekrol még Tisza István gondoskodott.

Letépték a svarogelb zászlót.

Zimony, augusztus 18. Az itteni milleniumi szobrot a király születésnapján feketesárga, magyar és horvát zászlókkal diszitették fel. A feketesárga

Zászlót valaki letépte. A toronyör azt állította, hogy a zászlót a délmagyarországi tanítókongresszus egy tagja tépte le. A vizsgálatot megindították. Reméljük, hogy azok ellen is, a kik a svarszögben zászlót oda tüzték.

A béketárgyalások elnapolása.

Portsmouth, aug. 18. A béketárgyalásokat este fél 7 órakor elnapolták.

Portsmouth, aug. 18. Valószínűnek tartják, hogy a még hátralévő pontok a következő feltételeket tartalmazzák: Tizenegyedik pont: Az orosz tengeri hatalom korlátozása a szélső Keleten. Tizenkettedik pont: A halászati jogok átadása Vladivosztoktól a Behring-tengerig terjedő orosz parvidéken.

Mindinkább világos lesz, hogy a feltételek két legfontosabb pontjára nézve: Szachalin átadása és hadikárpótlás fizetése tekintetében megállapodása a következő módon jöhetne létre: Oroszország adja át Japánnak Szachalin fenhatóságát, feltéve, hogy Japán egyenlő kereskedelmi és halászati jogokat biztosítana mind a két nemzetiségű alattvalóknak és ha nem épít várakat a szigeten és nem használja azt fel katonai célokra. Ezzel szemben Japán mondjon le a hadikárpótlásról és elégedjék meg azzal az összeggel, a mely Port-Arthur, Liaotung és a kínai keleti vasút bérletéből és a százezer orosz hadifogolyért fizetendő kártérítésből befolyik.

London, aug. 18. Sato, japán követ ma egy újságíróknak kijelentette, hogy **megvan győződve a béketárgyalások sikeréről.** Föltétlen hiszi, hogy a békét megkötik. **A jövő héten proklamálni fogják az általános fegyverszünetét,** a mit nem sokára a végleges béke **kötés** fog követni.

A horvátok és a király ünnepe.

Zágráb, aug. 18. Ő felsége születésnapja alkalmából ünnepi istentisztelet volt az összes egyházak templomaiban. Délben Pejacsevics gróf horvát bán palotájában díszebéd lesz, a melyen a polgári és katonai hatóságok fejei vesznek részt. Pejacsevics gróf bán ma este Levein Chavrak osztályfőnök kíséretében Dolnij Miholjácba ment, hogy jelen legyen a király szobrának leplezésénél, a melyet az 1901. évi hadgyakorlat emlékére állítottak.

A háború.

London, aug. 18. A Daily Telegraph jelenti Tokióból: Olyama tábornagy és tábornoki kara emlékiratot intézett a mikádóhoz, a melyben azt mondják, hogy a japán csapatok nehezen várják, hogy döntő csapást mérjenek az ellenségre.

Folyóba zuhant vonat.

Norfolk, aug. 18. Az Atlantic Coast Line egy személyvonatának mozdonya és három kocsija az Erzsébet folyó hidján kisiklott. A kisiklott kocsik áttörték a hid korlátját és belezuhantak a folyóba. 12 ember olt veszett és mintegy 60 megsebesült. Az áldozatok legnagyobb része néger.

Az orkán pusztítása.

Sidney, aug. 18. Arról az orkánról, a mely jun. 30-án a Marschall-szigeteken dühöngött, ideérkezett hírek jelentik, hogy a Jaluit szigeteket a vihar teljesen elpusztította. Miután az orkán elült, vizár ömlött el a vidéken. Sok ember, köztük egy európai esett áldozatul.

Agyonütött zászló sértő.

Görz, aug. 18. Itt ma egy Garzó nevű trieszti önkéntes megsértette a szlavonok zászlóját. Az utca népe ezen annyira feldühödött, hogy az önkéntest agyonütötte.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, aug. 18.

Buzakinálát jó, vételkedv mérsékelt. Emelkedő irányzat mellett 28,000 métermáza körül forgalomba, kezdetben változatlan később 5 fillérrel olcsóbb áron. Egyébb gabonanemek változatlanok. Idő: esős.

Buzakóberre	15 82—84.
" áprilisre	16 36—38.
Rexs októberre	12 84—86.
" áprilisre	00
Zab októberre	11 92—94.
" áprilisre	00
Tengeri augusztusra	00
" szeptemberre	00
" májusra	13 08—10.
Répe augusztusra	24 30—50.

Törvényszék.

Megsemmisített ítélet.

A máv. tisztviselői között az 1901 év folyamán mozgalom indult meg a szolgálati pragmatika megalkotása és a fizetések rendezése tárgyában. Egész mozgalom vezetésére az egyes ügy és szakosztályok egy-egy tisztviselőt küldtek ki egy bizottságba, a melyet tagjai száma után 65-ös bizottságnak neveztek.

Az igazgatóság kereskedelmi főosztályához tartozó C IV. d. ügyosztály ezen bizottságba Czeniczert Samu ellenőrt küldötte ki, a C IV. f. ügyosztály pedig Szathmáry Lajos hivatalnokot.

Szathmáry mikor megtudta, hogy Czeniczert Samu is tagja a 65-ös bizottságnak, a kellő discrétióval rá akarta venni, hogy mondjon le ezen tisztéről s ne vegyen részt a mozgalom vezetésében már csak azért sem, mert a multja gyanus. Miután Czeniczert a felhívásnak nem tett eleget, Szathmáry Lajos 1901 július 10 én levelet intézett Sós Miklóshoz, a 65-ös bizottság jegyzőjéhez s ezen levélben megírta, hogy Czeniczert Samu évek előtt rutul visszaélt állása, kenyéradója bizalmával, amenyiben fuvarleveleket hamisított s ezen az uton iparkodott pénzt szerezni. Csak a rendszer hiányosságának köszönheti, hogy nem lett a büntető törvényszéknek kiszolgáltatva.

Ezen levél tartalmáról csakhamar értesült Czeniczert is a fegyelmi vizsgálatnak ellene történt megindítása folytán. Ekkor, hogy magát tisztázza rágalmazás vétsége miatt büntető feljelentést tett Szathmáry Lajos ellen. A büntető járásbíró, nem várva be a fegyelmi vizsgálat eredményét, letárgyalta az ügyet s Szathmáryt rágalmazás vétségéért 14 napi fogházra és 100 kor. pénzbüntetésre ítélte.

Ezt az ítéletet azonban a törvényszék felebbviteli tanácsa megváltoztatta, s Szathmáryt becsületsértés vétségéért ítélte el 100 kor. pénzbüntetésre. Ez az ítélet jogerőre emelkedett s Szathmáry lefizette a reá kiszabott pénzbüntetést. Igazsága tudatában azonban most a Czeniczert ellen megindított, de időközben megfeneklett fegyelmi vizsgálat befejezését kezdte sürgetni. Ez a fegyelmi eljárás beigazolta, hogy Czeniczert az 1891 évben a vele sógorsági viszonyba lépni szándékozó Fischl Lajos, Braun Soma dijkülm-

bözeti visszatérítés iránt benyújtott beadványait elintézés céljából ravaszfonderlattal magához kerítette, azokra hamis adatok alapján díjvisszatérítéseket utalványozott. — Ezen eljárása által a vasutat jelentékeny s nagy részben már meg sem állapítható összegig megkárosította. A központi fegyelmi bizottság egyhangú megállapodás folytán vétkesnek találta Czeniczert s neki a szolgálati szabályzat értelmében a szolgálatot felmondta.

Ezen fegyelmi határozat meghozatala után Szathmáry újra felvételi kérelemmel élt a büntető járásbírósnál s a fegyelmi határozat, mint új bizonyíték alapján kérte felmentését.

Tegnap tárgyalta ezt az újrafelvételi kérelmet Drik ítélő táblai bíró s a fegyelmi iratok felolvasása után a Szathmáryra kiszabott marasztaló ítéletet megsemmisítette s őt a becsületsértés vétségének vádjá alól teljesen felmentette, mert az inkriminált levélben foglalt állításaival nem követett el becsületsértést, mivel azok a fegyelmi vizsgálat során beigazolást nyertek. Czeniczert jogi képviselője felebbezett.

Nyilt-tér.

szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin.
a bőrre fehérre
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknek a leggyöngébb korban a legkifünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár Schandlbauer, Frühwald, Breus Károly Gusztáv, Schandlbauer stb . . . által legjobb eredménnyelhasznált.

NYAVAJA TÖRÉS!

Ki nyavajatorés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható a szabad. „Hattyu gyógyszerár” által Majna-Frankfurt.

Legjobb bajuszodró a híres
DEBRECENI

„CIVIS” bajuszpedró

mely nem tép, de jól összerattja és nötteti a bajuszt!

— 1 doboz ára 40 fillér. —

Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó”-hoz DEBRECENBEN.

Hirdetések
művészi illusztrálása,
szövegezése,
eredeti tervezetek ki-
dolgozása és előle-
ges költségvetések
teljesen díjtalanul.

GOLDBERGER AV.
BUDAPEST, VÁZLÓUTCA 20. — HIRDETÉSI IRODA.

MAGYAR
állam vasutak
menetrendje
1905. május hó 1-től.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmár teher v. sz. sz.	este	8	24
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	13
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	17
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	36
m. á. vasúttól	reggel	5	35
vásártérről —	reggel	5	44
m. á. vasúttól	d. e.	8	09
vásártérről —	d. e.	8	16
E.-Bözörmény	d. u.	11	11
B.-Sz.-Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	41
m. á. vasúttól	d. u.	4	54
vásártérről —	este	7	—
m. á. vasúttól	este	7	07
vásártérről —	reggel	4	35
F.-Abony felé m. á. vasúttól	reggel	4	56
F.-Abony felé vásártérről —	d. u.	4	56
O.-Kőcs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	5	16
O.-Kőcs—Polgár felé vásártérről	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Ujpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (sznmélyvenat)	d. u.	8	29
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	40
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	2	24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	8	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57
Szatmár—M.-Szegedről — —	d. e.	4	31
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10	11
Csak M.-Szigetről — — —	este	6	43
Szatmár felől — — — —	este	8	04
Kassa—Miskolc felől — — —	d. e.	8	19
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	este	11	31
vásártérre —	reggel	7	33
mávasúthoz	d. e.	7	40
vásártérre —	este	6	22
mávasúthoz	este	6	28
vásártérre —	d. u.	8	29
mávasúthoz	d. u.	8	35
F.-Abony felől vásártérre —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7	54
O.-Kőcs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25
O.-Kőcs—Polgár felől máv.-hoz	reggel	5	35
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7	15
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	8	18

SCHICHT-szappan!

(„Szarvas“ vagy kulcsszappant)
használjuk
kiváló hatású tulajdonsága miatt
előnyös eredménnyel
bármilyen mosási célra, úgymint:
saját használatra
minden ruhaneműnél
és
mindenhez
ami egyáltalában mosva lesz.

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névre
tisztá és ment káros alkatrészeketől
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht Gyógy cég
Aussigban bárkinek, a ki bebizonyítja,
hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros
keveréket tartalmaz.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs keménypadló számára.
Keil-féle „Glasur“ fénymáz 90 fill.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.
Keil féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Borsos Kata cégnél Debrecen.

Donogán és Somossy DEBRECEN, Kistemplombazár.

Az idény előrehaladottsága miatt

rendkívül leszállított áron
árusítunk

**Mosó zephir, Kreton, Ruhavászon Etamine,
és Batistokat.**

A legjobb arc- széplítő szer a SERAIL-ARCZENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehéríti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan.
Epe-szappan.

Kittinő toillet szappa-
nok a kenőcs haszná-
lához o

Serail-crème. nappali használatra.

Serail-puder. Kiváló finom arczpor
három színben, fehér, rózsás és krém
1 doboz ára 1 korona.

Serail-szájvíz. A legjobb szájvíz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth
Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész
uraknál, valamint Josa és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerésztárában
Aradon szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerésztárában.

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér.

Egy kis tégely
ára 70 fillér.

Eladó házhelyek.

Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy-utca és Ferencz József lovasági laktanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké bontva: e házhelyek mérségtelenül igen kedvező részletfizési feltételek mellett eladók.

Értekezhetni Márton Imre egyházi ügyvédnél Piac-u. 44. sz. alatt.

Debrecen, 1905 április 20.

A debreceni ref. egyház küldöttsége.

„Láhne-féle tan- és nevelő-intézet”
Sopron.

**Elemi iskolával,
8 osztályu nyilvános főgimnáziummal és reáliskolával.**

Egyéni tanítás és nevelés. Lelkiismeretes és szigorú felügyelet. Növendékek rendre és önálló munkássága szoktattatnak. Új növendékek már augusztus hónapban is felvétetnek. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyeremény sorsjegyek.

3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.

3 főnyeremény évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.

3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk 50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében

jogot szerez, az időközi esetleges nyereményekre, a teljes befizetések után pedig 2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyerem. sorsjegyre illetve nyeremény jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Nyiló virágok, csokrok, koszorúk,

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvakat, gyümölcsfák, díszcserjék, gömbakácákat és más kertészeti vágó növényzetet csakis

Paczelt János

műkertésznél

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olesó ár és pontos szállítás biztosítottik.

LÁSZLÓ JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,
folyóiratok,
ÁRJEGYZÉKEK,
számlák,
ZÁRSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legszebb kivitelben.
a „SZABADSÁG”
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és pontosan, a legolcsóbb árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a
„SZABADSÁG”
részére

jutánycsan felvétetnek.

A
„SZABADSÁG”
a legnagyobb és legelterjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 kor.
Negyed évre . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . 20 kor.
Fél évre . . . 10 kor.
Negyed évre . . . 5 kor.